

Dogovor med gospodarstvom, znanostjo in politiko o razvoju blaginje Republike Slovenije – OZADJE, VIZIJA IN STRATEŠKI CILJI

ZA PAMETNO, TRAJNOSTNO IN KONKURENČNO SLOVENIJO

Gospodarska zbornica Slovenije (GZS), Rektorska konferenca Republike Slovenije (RKRS) in Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije (KOsRIS) smo se dogovorili za strateško sodelovanje in proaktivno naslavljanje »doline smrti« na področju tehnološkega razvoja in inovacij. V nadaljevanju navajamo ozadje in vizijo ter osnutek strateških ciljev skupnega dogovora.

OZADJE IN VIZIJA

Kot izhaja iz **UMAR-jevega Poročila o produktivnosti 2022**, se je učinkovitost inovacijskega sistema Slovenije »po močnem nazadovanju do leta 2019 glede na Evropski inovacijski indeks 2022 povečala tretje leto zapored, kar pa ne zadostuje za zmanjševanje zaostanka za vodilnimi inovatorkami. Skladno z Evropskim inovacijskim indeksom Slovenija po močnem poslabšanju od leta 2019 zaostanek za povprečjem EU zmanjšuje, a je hkrati šele z letom 2022 presegla vrednost indeksa iz leta 2015. S tem se je med državami EU uvrstila na 13. mesto, s čimer pa še vedno za dve mesti zaostaja za uvrstitvijo v letih 2015–2018.« Ne glede na to, da se je inovacijski indeks med letoma 2019 in 2022 povečal, je to izboljšanje še vedno pod povprečjem EU, ki beleži 9,9-odstotno rast, kar nas po **Evropskem inovacijskem indeksu** uvršča med zmerne inovatorke. Prav tako Slovenija zaostaja za vodilnimi državami inovatorkami po številu raziskovalcev. Kot navaja **Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije RISS 2021–2030**, smo, medtem ko se inovacijska uspešnost EU že štiri leta zapored izboljšuje, »v Sloveniji na področju inovacij premalo vlagali v raziskave in razvoj ter premalo skrbeli za povezovanje in sodelovanje med gospodarstvom, izobraževalnimi in raziskovalnimi institucijami ter drugimi deležniki.«

V zadnjih letih se je Slovenija kot država srečevala z različnimi izzivi, ki jih moramo v prihodnje uspešno nasloviti: zdravstvena kriza kot posledica epidemije COVID-19, kriza duševnega zdravja kot posledica sodobnega načina življenja in dela, energetska kriza in vprašanje zagotavljanja zanesljive oskrbe z energenti ter področje blaženja posledic podnebnih sprememb, ki ga trenutno ureja le NEPN, so le nekateri izmed njih. Namen zaveznitva med znanostjo, gospodarstvom in politiko je prek strokovno utemeljenih predlogov ter skladno z vizijo Slovenije 2050 in Evropskim zelenim dogovorom pripomoči k čim uspešnejšemu reševanju zadanih strateških ciljev in akcijskih ukrepov. Prepričani smo, da je na vseh teh področjih treba izvesti številne akcijske ukrepe na vseh ravneh, tudi v raziskovalni in razvojno-inovacijski sferi.

V Sloveniji želimo doseči visoke razvojne cilje: višjo kakovost življenja, okoljsko vzdržnost in visoko dodano vrednost. Verjamemo, da lahko presežemo evropsko povprečje BDP na prebivalca in po Evropskem inovacijskem indeksu preidemo iz skupine zmernih inovatorjev med inovacijske šampione. Inovativnost je ključ za dvig dodane vrednosti slovenskega gospodarstva, za katero verjamemo, da lahko do leta 2030 zraste na 88.000 evrov. Ključno je, da je področje razvoja, raziskav in inovacij usklajeno s prioritetskimi panogami slovenskega gospodarstva in z vzpostavljenimi mehanizmi za prehod od invencij preko inovacij vse do trga. Pri tem pa je bistvenega pomena, da gospodarstvo in raziskovalne institucije sodelujejo v razvojnih projektih. S tem razlogom sta nujna priprava in izvajanje strateškega dokumenta, v katerem so jasno opredeljeni cilji, akcijski načrt ter izvor finančnih sredstev vlagan v raziskovalno infrastrukturo.

STRATEŠKI CILJI

- a. Povečanje skupnih javnih in zasebnih sredstev za znanstvenoraziskovalno, razvojno in inovacijsko dejavnost do leta 2027 na najmanj 2,8 % BDP. Od tega bodo javna vlaganja v tem obdobju znašala najmanj 1,0 % BDP in 1,8 % s strani zasebnih partnerstev. Prizadevali si bomo, da se bo obseg javnih vlaganj povečeval tudi po letu 2027.
- b. Izboljšanje raziskovalnega, inovacijskega in poslovnega okolja, davčna razbremenitev na področju raziskav in razvoja, debirokratizacija ter krepitev podpornega okolja.
- c. Krepitev izobraževanja vrhunskih kadrov, tudi na področju STEM poklicev, ki bo omogočilo širitev področij raziskav, razvoja in inovacij tako na univerzah in raziskovalnih zavodih s stabilnim financiranjem kot tudi v gospodarstvu in javni upravi.
- d. Okrepitev izvajanja Strategije pametne specializacije in Strateških razvojno-inovacijskih partnerstev (SRIP) ter sofinanciranje vzpostavitve pilotnih centrov in demonstracijskih objektov. Pospešitev povezovanja raziskovalnih organizacij, visokošolskega sistema in gospodarstva s poudarkom na prenosu kompetenc, izboljšanje infrastrukture na univerzah in raziskovalnih zavodih s stabilnim financiranjem skladno s strateškimi načrti raziskovalnih organizacij ter z razvojnimi in inovacijskimi potrebami in potenciali gospodarstva.
- e. Učinkovita nova Agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost (ARIS), ki bo skrbel za mehanizme pospeševanja raziskav in razvoja ter povezovanja akademske sfere, gospodarstva, javne uprave in nosilcev političnih odločitev. Za vzpostavitev stebra, ki bo skrbel za razvoj tehnoloških in netehnoloških (na primer socialnih in zdravstvenih) inovacij, je treba zagotoviti dodatna finančna sredstva. Predlagamo, da je agencija finančno podprta tudi s strani drugih ministrstev, in sicer glede na vsebine, ki jih zastopajo, ter da po veljavni Raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije (RISS) pripravi akcijski načrt delovanja do leta 2030 ter spremlja njegovo izvajanje.
- f. Ustanovitev posebnega sklada in mehanizmov za financiranje vseh faz razvoja inovativnih podjetij, ki bo izboljšal dostop do financiranja za mlada inovativna podjetja, zagotovil financiranje razvoja inovacij (prebroditev »doline smrti«) in omogočil prenos inovacij v gospodarstvo. Sklad se bo financiral iz evropskih kohezijskih sredstev, sredstev mednarodnih razvojnih bank (npr. Evropska investicijska banka) oziroma zasebnih (institucionalnih) vlagateljev.

Ljubljana, 18. april 2023

Tibor Šimonka
Predsednik Gospodarske
zbornice Slovenije

Prof. dr. Gregor Anderluh
Predsednik Koordinacije
samostojnih raziskovalnih
inštitutov Slovenije

Prof. dr. Gregor Majdič
Predsednik Rektorske konference
Republike Slovenije

Dr. Robert Golob
Predsednik Vlade Republike
Slovenije